

21.5.2004

Ulkoasiainministeriö

ULKOASIAINMINISTERIÖN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2003

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa ulkoasiainministeriön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2003 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja, JHTT Seppo Akselinmäki. Edustustotarkastuksiin ja kehitysyhteistyömäärärahojen tarkastuksiin on osallistunut ylitarkastaja, JHTT Jari Sanaskoski. Tarkastusta on valvonut tarkastuspäällikkö Markku Heikkinen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut ulkoasiainministeriön tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskenta-toimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

TILINPÄÄTÖS**Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot ja laskelmien tarkastelu**

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esitystapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot olennaisilta osin laadittu oikein.

Momentin 24.99.66.1 (Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet) määrärahasta on ennenaikaisesti maksettu vuoden 2004 jäsenmaksuja YK:n alaiseen toimintaan 0,88 milj. euroa. Maksuja ei ole kuitenkaan kirjattu taseeseen annettuna enakkona.

Kehitysyhteistyön määrärahojen kirjaaminen ei noudata valtion liikekirjanpidon aktivointiperiaatteita. Aktivointia edellyttävät vaihto-omaisuuteen kuuluvat erät tulisi kirjata ulkoasiainministeriön taseeseen talousarvioasetuksen 66 §:n f ja g kohtien mukaisesti. Ulkoasiainministeriö kirjaa säännönmukaisesti vaihto-omaisuusesineiden hankinnan kuluksi jo ennen kuin projektit on päätetty ja omistusoikeus lopullisesti siirtynyt avunsaajalle. Ulkoasiainministeriö on ilmoittanut hakevansa asiassa lausunnon Valtion kirjanpitolautakunnalta.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa todettu laadituiksi muilta osin säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen ja Valtiokonttorin kirjanpidon ohjeistuksen edellyttämällä tavalla lukuun ottamatta liitteitä 6 ja 8.

Liitteessä 6 (Valtiontakaukset, valtiontakauut ja muut vastuusitoumukset) on sitoumusten kokonaismääräksi esitetty 2,6 milj. euroa. Sitoumusten kokonaismäärä on kuitenkin tarkastuksen ja Valtiokonttorin ilmoituksen mukaan huomattavasti esitettyä suurempi.

Liitteestä 8 (Tiliviraston hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilaiset osakkeet ja osuudet sekä osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit) puuttuvat kansainvälisten kehityspankkien osuudet, jotka ministeriö on tulkinnut lopulliseksi kehitysavuksi ja sen kuluiksi. Riippumatta siitä, olisiko aktivointi tullut suorittaa, maksut kehityspankeille ja –rahastoille tulee esittää liitteessä 8.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

TULOKSELLISUUDEN KUVAUS JA MAKSULLISEN TOIMINNAN KANNATTAVUUSTIEDOT

Tuloksellisuuden kuvauksen taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus- ja suoritustietojen sekä kustannusvastaavuuslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa ja edellä mainittujen tietojen perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, si-

sältävätkö tuloksellisuuden kuvaus ja kustannusvastaavuuslaskelmat olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Tarkastus ei ole kohdistunut tilinpäätöksen vaikuttavuustietoihin.

Tuloksellisuuden kuvaus ei sisällä tuottavuus- ja taloudellisuustietoja eikä näitä korvaavia tietoja kustannuskehityksestä tehtävittäin tai tulosalueittain, joten tietoja ei voida pitää riittävinä. Maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyysissä ja tarkastettu kirjanpidon ja muun laskentatoimen tarkastuksen yhteydessä. Sisäistä valvontaa on tarkastettu myös Pariisin ja Bukarestin suurlähetystöjen tarkastuksissa sekä eräiden kehitysyhteistyömäärärahojen käytön tarkastuksessa.

Bukarestin suurlähetystön tarkastuksessa on todettu viisumitulojen sisäisen valvonnan puutteita. Näihin liittyvän väärinkäytösepäilyn johdosta on ulkoasiainministeriö tehnyt rikosilmoituksen 11.3.2004. Tältä osin ministeriön toimenpiteitä voidaan pitää riittävinä. Asian rikostutkinta on vielä kesken.

Viisumitulojen sisäisen valvonnan varmistamiseksi ulkoasiainministeriön on jatkossa syytä säännöllisesti verrata viisumi- ja kirjanpitojärjestelmien sisältämät tiedot viisumituloja perivissä edustustoissa ja luoda muutoinkin riittävät sisäisen valvonnan menettelyt. Ministeriön tulee mm. määritellä, kenen vastuulle jatkossa kuuluu varmistaa viisumitulojen täsmäyttäminen eri järjestelmissä.

TALOUSARVION NOUDATTAMINEN JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTOLLE

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen ulkoasiainministeriön tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 31.8.2004 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt viisumitulojen riittävän sisäisen valvonnan varmistamiseksi sekä tilinpäätöksen liitteiden 6 ja 8 saattamiseksi vastaamaan valtion talousarvioasetuksen 66 h §:ää ja Valtiokonttorin määräyksiä.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Pitkänen

Ylitarkastaja, JHTT

Seppo Akselinmäki

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Ulkoasiainministeriön valtiosihteeri
Valtiokonttori

H/Data/Acldata/Um03/Um03.tark.kert.19.5.04